

IZVORI PRAVA

- materijalni (FONTES IURIS ESSENDI) – čimbenici koji stvaraju pravo
- formalni (FONTES IURIS COGNOSCENDI) – pojmovni oblici iz kojih crpimo sadržaj prava

MATERIJALNI IZVORI PRAVA

1. magistratski edikti (MAGISTRATUUM EDICTA)
2. djelatnost pravnik (RESPONSA PRUDENTIUM)
3. običajno pravo (CONSUETUDO, MORES)
4. zakoni (LEGES)
5. senatska mišljenja (SENATUS CONSULTA)
6. carske konstitucije (CONSTITUTIONES PRINCIPUM)

EDICTA (općeobvezni predmeti)

MANDATA (konstitucije upućene državnim organima i službama)

DECRETA (odluke donijete pred carskim sudovima)

RESCRIPTA (odgovori, pravna mišljenja careva)

STARO CIVILNO PRAVO

RAZDOBLJE KRALJEVSTVA

- 650. – 510. pr.Kr.

- organi vlasti:

REX – kralj – doživotni vrhovni vojni starješina i svećenik

SENAT – vijeće od 300 starješina rodova (GENTES (podrijetlo od zajedničkog fiktivnog pretka) – u nj ulaze najugledniji patriciji.

COMITIA CURIATA – narodna skupština

10 kurija (1 kurija obuhvaća 10 rodova) čini starinski plemenski tribus (RAMNES, TITIES, LUCERES; tj. Rimljani, Sabinjani i Etruščani)

svečano potvrđuje već pripremljene odluke (određivanje nasljednika i posinjenje)

- slobodno stanovništvo:

PATRICIJI – vladajuća skupina koja je imala sva politička i građanska prava – povoljniji ekonomski položaj jer imaju zemlju i robove. S vremenom postaju NASLJEDNA ARISTOKRACIJA.

PLEBEJCI – siromašan sloj s ograničenim političkim i građanskim pravima – imaju COMMERCIMUM – sposobnost sklapanja pravnih poslova po rim.civilnom pravu, ali nemaju CONUBIUM – pravo da djeca iz braka s Rimljankama budu Rimski građani tj. nemaju pravo sklapanja valjanog rimskog braka. 287.g. s Lex Hortensia – zaključci plebejskih skupština (plebiscita) postaju obvezni za cijeli narod.

KLIJENTI – nasljedni odnos zavisnosti prema pojedinim patricijima (PATRONUS)

- neslobodno stanovništvo:

ROBOVI – imaju pravo na neku vrstu samostalne imovine – PECULIUM

Oko 650.g.pr.Kr. latinsko naselje na brežuljku Palatin s lijeve strane Tibera se oružanom intervencijom Etruščana spaja sa sabinskim naseljima (sa Eskvilina i Kvirinala) u općinu i grad-državu – RIM
Nazivi koji se odnose na društveno i državno uređenje Rima mješaju riječi etruščanskog i latinskog porijekla.

- URBS – grad – središte države – stanovništvo je podijeljeno u 30 kurija (po 10 gensova, po 10 familija)

- RIM kao antička općina, grad-država:

organiziranost stanovništva kao OPĆINE, GRADA-DRŽAVE

članovi te vojnički organizirane općine su JEDNAKI i RAVNOPRAVNI SLOBODNI SELJACI koji su ujedno i VLASNICI zemlje

vlasništvo je: DRŽAVNO (općinsko, javno (AGER PUBLICUS) i PRIVATNO (njezin vlasnik može biti samo član općine)

koncentracija stanovanja je u GRADU (osnova vojničke organizacije)

osnovna obveza članova općine je VOJNA DUŽNOST

HEREDIUM – baština – dva rala zemlje u neotuđivom, ndjeljivom i nasljednom vlasništvu

RAZDOBLJE RANE REPUBLIKE

- 510.-264.g.pr.Kr.

- organi vlasti:

2 PRETORA/ 2 KONZULA – na čelu države

vrhovni magistrati koji su vršili vojnu (IMPERIUM), građansku i upravnu funkciju, te pravosudne poslove (IURISDICTION) u roku od 1 godine

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com